

Izaugsmei vajag vairāk lielo uzņēmumu un attīstību veicinošu vidi mazajiem uzņēmējiem

Avots: LR Ekonomikas ministrija

Ekonomikas ministrijas (EM) ieskatā tautsaimniecības izaugsmei kā galvenās prioritātes izvirzāmas uzņēmumu mērogošana, produktivitāte un kapitāla pieejamība, kā arī birokrātijas samazināšana.

Tas pausts EM sagatavotajā informatīvajā ziņojumā "Par Latvijas ekonomisko attīstību", ko otrdien, 28.aprīlī, atbalstīja valdība.

Turpmākajos gados ekonomikas izaugsmei jābūt prioritātei, lai nodrošinātu finansējumu tādām nozarēm kā aizsardzība, veselība un izglītība.

"Nepieciešama skaidra prioritāšu izvēle, koncentrējot publiskos un privātos resursus jomās, kas visvairāk ietekmē investīciju apjomu, eksportspēju, produktivitāti un uzņēmējdarbības vidi - jānodrošina straujāka izaugsme lielajiem un attīstību veicinoša vide mazajiem un vidējiem uzņēmumiem. Birokrātijas mazināšana ir viens no svarīgākajiem priekšnoteikumiem investīciju pieaugumam un uzņēmējdarbības vides uzlabošanai. Prioritāte ir vienkāršāki procesi, ātrāki lēmumi, mazāka kontrole," uzsver ekonomikas ministrs Viktors Valainis.

Latvijas izaugsmes pamatā ir ne tikai jaunu uzņēmumu rašanās, bet arī esošo uzņēmumu spēja augt lielākiem, produktīvākiem un eksportspējīgākiem. Tāpēc atbalsta politika diferencējama atbilstoši uzņēmumu attīstības stadijai - maziem uzņēmumiem prioritāri nepieciešama administratīvā sloga mazināšana, savukārt lielajiem - instrumenti straujākai izaugsmei.

Uzņēmumu datu analīze pierāda - produktivitātes pieaugumu Latvijā nosaka neliels skaits uzņēmumu - aptuveni 2,7% uzņēmumu rada divas trešdaļas no pozitīvā produktivitātes pieauguma. Vienlaikus 100 stagnējošie uzņēmumi bremzē gandrīz pusi no produktivitātes dinamikas. Baltijas Top 50 reitingā Latvija ir

pārstāvēta ar tikai 7 uzņēmumiem (Lietuva – 28, Igaunija – 15), un eksportētāju ar apgrozījumu virs 50 milj. EUR Latvijā ir tikai 71.

Lai uzlabotu esošo situāciju, EM izvirzījusi divas savstarpēji papildinošas ekonomikas politikas prioritātes - uzņēmumu izaugsmes veicināšanu jeb mērogošanu, tajā ietverot arī produktivitātes celšanu un kapitāla pieejamību, un mazāku birokrātisko slogu uzņēmumiem. Katrs uzņēmums, kas izaug no vidējā uz lielo, tieši ietekmē valsts produktivitāti, eksportu un nodarbinātību. Ja 70 uzņēmumi no 20–50 milj. EUR segmenta izaug līdz 50 milj. EUR un vēl 70 uzņēmumi aizpilda atbrīvoto vietu, tas rada papildu 8,5 mljrd. EUR apgrozījumu (+11 %) un 1,65 mljrd. EUR pievienotās vērtības (+9,3 %). Šo mērķi var sasniegt ar mērķtiecīgu instrumentu kopumu – Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras (LIAA) īstenotu individuālo projektu vadību, attīstības finanšu institūcijas ALTUM finanšu instrumentiem, kapitāla tirgus veicināšanu sadarbībā ar pensiju fondu pārvaldītājiem, un Lielo un stratēģiski nozīmīgo investīciju projektu koordinācijas padomes atbalstu administratīvo šķēršļu novēršanā.

Savukārt maziem uzņēmumiem sevišķi aktuāla ir birokrātiskā sloga mazināšana. 93 % Latvijas uzņēmumu (101 600) darbojas ar apgrozījumu zem 1 milj. EUR gadā, kopā nodarbinot 242 tūkstošus cilvēku. Šiem uzņēmumiem mērogošanas instrumenti nav aktuāli – tiem nepieciešama skaidri regulēta un saprotama darbības vide. 2025. gadā, īstenojot birokrātijas mazināšanas pasākumus, tika ietaupīti 132 milj. EUR un par 42 tūkst. samazināts iesniedzamo pārskatu skaits, taču šis darbs ir jāturpina un jāpadziļina. Mērķis ir panākt, lai Latvija kļūtu par Eiropas Savienības valsti ar mazam uzņēmumam visvieglāk pārvaramu administratīvo slogu un prioritāru principu “valsts apkalpo uzņēmēju”.

2026. gada ziņojums par Latvijas ekonomikas attīstību ir trešais šāds EM sagatavotais dokuments. Tā pamatā ir padziļināts makroekonomiskās situācijas novērtējums un sagaidāmā rīcība prioritārajos ekonomikas politikas virzienos.

Ziņojuma mērķis ir piedāvāt alternatīvas un risinājumus izaugsmes sasniegšanai. Par ziņojumā iezīmētajiem politikas virzieniem maijā plānotas Saeimas debates.